

תוכן עניינים

פתח דבר - עמ' 3.

פרק ראשון: סקירת ספרות

1. הספרות הבלשית - עמ' 4.

1.1 המותחן המשטרתי - עמ' 5.

2. הספרות הבלשית בעולם הערבי - עמ' 8.

2.1 עליית המותחן המשטרתי במרוקו - עמ' 11.

פרק שני: "ההימור האחרון" מאת עבדאללה חמדווי

1. עותמאין - עמ' 15

2. הוריו של עותמאין - עמ' 18

3. סופיה - עמ' 18.

4. ג'קוס - עמ' 19.

5. נעימה - עמ' 20.

6. דמויות השוטרים

6.1 אלואאר - עמ' 21.

6.2 בוקרישה ואסילה - עמ' 23.

7. אחמד חלומי - עמ' 24.

סיכום ומסקנות - עמ' 30.

רשימת מקורות - עמ' 33.

פתח דבר

בעבודה זו ברצוני לנתח את הרומן הבלשי הערבי "ההימור האחרון" מאת עבדלליה חמדוצ'י, ("The Final Bet", Hamdouchi, 2001) אשר הינו אחד המותחנים המשטרתיים הבודדים שנכתבו בשפה הערבית ומייצג במהותו את מאפייניה הייחודיים של סוגת הסיפור הבלשי כפי שבאה לידי ביטוי בעולם הערבי.

עבדלליה חמדוצ'י נולד במקנס שבמרוקו בשנת 1958 והינו אחד הסופרים הראשונים של תת הסוגה "המותחן המשטרתי" בערבית. הוא כתב שמונה ספרים והוא מהווה תסריטאי עטור פרסים בטלוויזיה ובקולנוע המרוקניים. כל הרומנים הבלשיים שלו, כולל "ההימור האחרון" הופקו עבור הטלוויזיה המרוקנית. הרומנים שלו מנהלים שיח עם המצב החברתי והפוליטי במרוקו בנושאים של דמוקרטיה וזכויות אדם ומהווים מקרה מבחן מרתק ומעניין לאופן בו הספרות הבלשית משקפת את החברה, התרבות והפוליטיקה של תרבויות שונות בתקופת זמן מסוימת.

שאלת המחקר שלי הינה: **כיצד הרומן הבלשי הערבי "ההימור האחרון" משמש ככלי לשיקוף החברה הערבית המרוקנית ולביקורת על חברה זו?**

בפרק הראשון אציג סקירת ספרות אשר תציג את הידע הקיים באשר לספרות בלשית בכלל, לספרות בלשית בערבית בפרט, וכן באשר לתת הסוגה "מותחן משטרתי" ולהתפתחותה של תת סוגה זו באווירה האופטימית ששררה במרוקו באמצע שנות התשעים.

בפרק השני אנתח את הדמויות והרקע של הרומן הבלשי "ההימור האחרון" תוך עמידה על המאפיינים הייחודיים שלו המשקפים את המצב החברתי, הפוליטי והתרבותי במרוקו בשנת 2001 ובדיקת היותו של הרומן הבלשי כלי עוצמתי לביקורת ולשינוי חברתי.

פרק ראשון: סקירת ספרות

1. הספרות הבלשית

את המאפיינים הראשוניים של ז'אנר הספרות הבלשית ניתן למצוא כבר ביוון העתיקה, כך לדוגמה במחזה "אדיפוס" מאת סופוקלס, הדמות הראשית מגלה את האמת על מוצאה באמצעות תשאול עדים שונים, בנרטיב המכיל את כל המאפיינים והאלמנטים של ספרות בלשית- תעלומה סביב רצח, מעגל קרוב של חשודים וגילוי של עבר נסתר ואפל. (Alghureiby, 2015 עמ' 156).

"הבלש הספרותי" נראה לראשונה בלונדון בשנת 1841 בסיפורו של הסופר האמריקאי אדגר אלן פו "הרציחות ברחוב מורג", ("The Murders in the Rue Morgue, 1841"). יצירותיו של פו היו סיפורי לוגיקה כאשר הדאגה העיקרית של העלילה היא בירור האמת והאמצעים המקובלים להשגת האמת. תהליך זה הוצג כתהליך מסובך המשלב היגיון אינטואיטיבי, תצפיות והסקת מסקנות. (שילה, 2004, עמ' 55).

במרכז הרומן הבלשי, עומדת דמותו של הבלש הספרותי. בשנת 1887 יוצר ארתור קונאן דויל את "שרלוק הולמס" (Sherlock Holmes, 1887), שהוא ללא ספק המפורסם ביותר מבין הבלשים הבדיוניים ומבוסס על הבלשים שקדמו לו, "אוגוסט דופאן" של אדגר אלן פו, ו"לקוב" של אמיל גיבוריה.

הולמס, מייצג את סוג הבלשים הספרותיים אשר שלט בספרות זו בשנים הראשונות, בלש אשר מסיק מסקנות נרחבות ממודל מצומצם, מפורסם בזכות כישוריו האינטלקטואליים, חשיבתו הדדוקטיבית והמיומנויות המשפטיות בהם הוא נעזר כדי לפתור מקרים קשים.

השנים 1920-1930 נחשבות כ"תור הזהב" של הספרות הבלשית כאשר בתקופה זו צמחו סופרים פופולריים רבים, בעיקר בריטים אך גם אמריקאים, וכן סופרות נשים רבות דוגמת אגתה כריסטי המפורסמת ביותר מבין סופרי "תור הזהב" בפרט, ומבין סופרי הז'אנר בכלל.

ספריה של אגתה כריסטי הציגו גישת "פאזל" מורכב בו על הקורא לנסות ולפענח את זהות הפושע מרמזים שונים. (טודורוב, 1984, עמ' 103)